

A
SAVOY
SORSDÖNTŐ ÉVEK

MAXIM WAHL

A
SAVOY
SORSDÖNTŐ ÉVEK

Kossuth Kiadó

A kiadás alapja:
Maxim Wahl: Das Savoy. *Schicksal einer Familie*
Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2020

Fordította
Várnai Péter

Szerkesztette
Bartók Flóra

Borítóterv
www.buerosued.de

ISBN 978-963-636-276-8

Minden jog fenntartva

© Aufbau Verlag GmbH & Co. KG, Berlin 2019
(Published with Aufbau Taschenbuch; „Aufbau Taschenbuch”
is a trademark of Aufbau Verlag GmbH & Co. KG)

© Maxim Wahl 2019

© Kossuth Kiadó 2024

© Hungarian translation Várnai Péter 2024

Borítóképek:

© Arcangel / Elisabeth Ansley

© GLIX

Köszönet Uschinak

ELSŐ RÉSZ
LONDON, 1936

A szerető

Gesztenyebarna, félhosszú haj, magabiztos mosoly, palackzöld ruha. Így látta magát Violet annak a társasági magazinnak a címlapján, amelyet sok vendég tartott a kezében a Savoy előcsarnokában. A lapokban gyakran bukkant rá a saját arcára. Olyan nő, akiről beszélnek az emberek. Ma nem ruhát viselt, mint a fotón, hanem egyszerű, sötétbarna kosztümöt, és a vendégét várta.

A tágas előcsarnokban sok ember volt rajta kívül, ő mégis egészen egyedül érezte magát. Körülötte itt is, ott is kifényesített sárgaréz csillogott, a napfény megtört a lengőajtók csiszolt üvegén, és mindkét oldalon márvánnyal burkolt oszlopok magasodtak. Ennek a szállodának ő a tulajdonosa, munkaadó és elismert a szakmában, a nők számára példakép, a férfiak csodálják, és szörnyen egyedül van. Ha rajta múlt volna, a hozzá hasonlók körében dolgozna, és a többiekkel együtt abban a közösségben tökéletesen a helyén érezné magát. A Savoy first ladyjének lenni azonban

más sorsot jelent. A Temze közelében fekvő patinás hotelben olyan életet kell élnie, amely egyébként csak férfiakra jellemző. Ő fiatal nő, éppen csak betöltötte a harmincat, és tetszett neki, hogy egy hasonló korú nővel találkozhat, akinek semmi köze a szállodához és a vele járó kötelességekhez.

Üdvözölte a japán vendégét, és az *Aranypavilon*ba, a ház legnagyobb éttermébe vezette Miss Ajumit. Még nem szolgáltak fel ebédet, a szárnyas ajtó újra becsukódott mögöttük. A bejáratától távol, az ablakhoz közeli asztalok egyikéhez ültek le. Miss Ajumi rendkívül szép nő volt, dús haját egyszerű kontyba fogta fel. Napközben csak diszkréten festette ki magát, este azonban Violet már látta vakító fehérre sminkelve. Ma nem sugározta azt a lenyűgöző megközelíthetetlenséget, amelyet Violet csodált, hanem ijesztően dermedt állapotban volt.

– Értesítem a rendőrséget, Miss Ajumi? – kérdezte Violet, miután a japán nő beszámolt neki a történetekről.

– A rendőrség semmin sem változtat – válaszolta Miss Ajumi azon a könnyed hangon, amely szinte semmit sem árult el az érzéseiről.

– Az a férfi olyan dolgokat tesz magával, amelyeket a mi országunkban szigorúan büntetnek.

– Fudzsivara-szan a *dannám* – felelte Ajumi. – A pártfogóm. Vele járom a világot, és felajánlom a szolgálataimat.

– Még ha Mr. Fudzsivara a hites férje is volna, akkor sem lenne szabad olyan... praktikákat követelnie magától.

Én... Elnézést, nagyon keveset tudok erről. Valójában semmit sem a maguk világáról.

Violet és Ajumi nem voltak barátnők. A szállodaigazgatói pozíció udvarias távolságtartást követelt a ház vendégeitől. A két nő mégis közelebb került egymáshoz, mivel Miss Ajumi patrónusa, Mr. Fudzshivara, a japán üzletember egy hónapja a Savoyban lakott.

A lényegét Violet már megértette: egy gésa nem prostituált. Ez a feltételezés súlyos sértés lenne. Egy gésa a hagyományos japán művészetek őrzőjeként tekint magára. Ünnepeken, nagyobb vacsorákon énekel, táncsal és színvonalas társalgással szórakoztatja a résztvevőket. A gésa szolgáltatásainak az ára a munkával töltött idejétől függ, és az elégett tömjénrudak alapján számolják ki. Némely gésa *dannát* tart, aki fedezi a megélhetési költségei valahányad részét. Egy gésa támogatása a vagyonos japán férfiak körében státuszszimbólumnak számít.

Ajumi ivott egy korty teát. A kimonója közben felcsúszott, de gyorsan újra a csuklójára húzta az ujját. Violet azonban észrevette a véraláfutásokat és a zúzódásokat. Ajumi korábban célzott már a vele történetekre, és Violetet már ez is haragra gerjesztette. Ezt az utóbbi időben gyakorta tapasztalta. A nemével szembeni legkisebb igazságtalanságban is annak a megerősítését látta, hogy a nők még a 20. században is méltatlan helyzetben vannak. Ugyanakkor ő maga a bizonyíték arra, hogy a férfiak hegemoniája már nem általános érvényű. Élete első harminc évét abban a hiszemben

élte le, hogy a férfiak ugyan a Marsról, a nők pedig a Vénuszról származnak, a konfliktusuk azonban termékeny lehet, amelyből mindkét fél profitál. Az életszemlélete csak akkor változott meg, amikor arra kényszerült, hogy híres nagyapja nyomdokaiba lépve átvegye London talán legszebb szállodájának a vezetését. Ő lett a Savoy jelképe. Ez a felismerés árnyékként lebegett felette, és minden lépését követte.

Mielőtt megfelelő választ adott volna Ajuminak, az *Aranypavilonban* nyugtalanság támadt. Violet számára ez mindennapos volt, a japán nőt azonban meglepte. Arturo Benedetti, a Savoy zenei vezetője a pódiumra lépett, hogy próbálni kezdjen a negyven tagú zenekarával. A karmester a délelőtti órákat használta fel arra, hogy betanítsa az esti műsort, amellyel majd a vacsoravendégeket szórakoztatják.

– La mia direttrice! – kiáltott fel Benedetti, amikor az üres terem közepén meglátta Violetet. – Remélem, nem zavarunk.

– Ellenkezőleg, Arturo, tartsa csak meg a próbát, ha mi nem zavarjuk magát – válaszolta Violet mosolyogva.

Benedetti egy firenzei férfi eleganciájával meghajtottta magát, és beintette a zenekart. A *Parasztbecsület*-ből felcsendülő lendületes dallam éles ellentétben állt a komoly témával, amelyről Violet a japán nővel beszélgetett.

– El kell hagynia ezt a férfit, Ajumi. Mr. Fudzsiwara viselkedésére nincs mentség.

– Fudzsiwara-szan okos, becsületos ember, akinek köszönhetően a fél világot bejártam, és sok szép élményben volt részem.

A két nőnek hangosan kellett beszélnie, hogy hallják egymást a zenekar zengő játékatól.

– Ha ilyen dolgokat követel magától, akkor ez az ember beteg – ellenkezett Violet. – A felsőtestét a lábához köti, hogy mozdulni se tudjon, és aztán megtapossa?

– Ez ősi japán szeretkezési technika, a leigázás egy formája, amely...

– Az isten szerelmére, hagyja abba, Ajumi! Egyszer már beszéltünk az ilyen férfiakról. Csak akkor tudják leküzdeni a félelmüket a nőktől, ha megbüntetik őket azért, mert értékesek, szépek és vonzók. Annak, amit csinálnak, semmi köze a szerelemhez.

Violet utolsó szavai hangosan és élesen hasítottak a helyiségben beállt csendbe. Benedetti leintette a zenekart.

– Nem, uraim, itt desz van a kottában – jelentette ki a fafúvósok felé fordulva. – Maguktól viszont D-t hallok – mondta, aztán felemelte a karmesteri pálcát. – Újra a hármas ziffertől, csak a fafúvós szekció.

Ajumi arcán szomorú mosoly suhant át.

– Nálunk a férfiak és a nők között vannak olyan különbségek, amelyek a nyugati világban teljességgel ismeretlenek. Az *onnarashii*, a nőiség a teljes viselkedésünket magába foglalja, még a beszédmodunkat is. A japán nők szándékosan beszélnek magas hangon. Gyakran használnak udvariassági formulákat, ez az

onna kotoba, a női nyelvezet. Az *otokorashii*, a férfivilág másik hagyományon alapul. Mivel én ismerem a hagyományt, tudom, hogy Fudzshivara-szan egészen különleges módon szeret és tisztel engem.

– Semmi sem igazolja, amit Mr. Fudzshivara tesz – felelte Violet a fafúvósok hangjai fölött. – A maga leigázására izgul fel. Mindegy, milyen kultúrkörből származnak, az is, hogy maguknál a férfiak évszázadok óta tesznek efféle dolgokat, ezt nem szabad tovább elviselnie, Ajumi. Maga Londonban van, és 1936-ot írunk. Amit Mr. Fudzshivara magától követel, középkori viselkedés. Le kell állítania, mielőtt túl késő lenne. Mielőtt még Mr. Fudzshivara valóban kárt tesz magában.

– Desz, desz, maledetto! – kiáltozta Benedetti, és megint leállította a zenekart. – Most csak a klarinétot kérem.

– Maga elmondta nekem, mit jelent az Ajumi név – folytatta Violet.

A japán nő ráemelte a tekintetét.

– Azt jelenti, a saját utat járni.

Míntha ez mindent elmondana! – gondolta Violet.

– Menjen a maga útján, Ajumi, válassza a saját útját! Véget kell vetnie ennek a beteges állapotnak.

A japán nő lesütötte a szemét, és egy kis ideig gondolkodott.

– Jó – mondta végül. – Igaza van, Violet. Megteszem, de hagyományos módon.

Mintha Ajumi válasza a zenekarban is megszüntette volna a pontatlanságot, a muzsikások belekezdték egy csillogó dallamba, amely reményt, útra kelést és szerelmi boldogságot fejezett ki. A hangok Violetet olyan eseményekre emlékeztették, amelyek a fiatal kora ellenére mintha egy örökkévalósággal korábban történtek volna.

Kevéssel később kitarult az *Aranypavilon* szárnyas ajtaja, és háromszáz éhes ember áramlott a virágkompozíciókkal díszített, értékes porcelánokkal és ezüst evőeszközökkel megterített asztalokhoz.

Violet, miközben Ajumival elhagyta az éttermet, meglátott egy törzsvendéget, akit sok éve a szívébe zárt. Emil Lilienthal, egy bécsi divatszalon tulajdonosa évente kétszer szállt meg a Savoyban. Most éppen Judy Wilderrel beszélgetett, aki rokonság szerint afféle nagynénje volt Violetnek, a szálloda üzemeltetésében pedig a jobbkeze. Judy kék kosztümet viselt, amelynek elegáns prémszegélye a gallértól a derékig húzódott. A szoknyája testre simult, a cipője sarka elképesztően magas volt. Lilienthal nem mondott le arról, hogy odasiessen Violethez és kezet csókoljon neki. Ő váltott néhány szót a bécsi férfival, aztán odaintette Judyt.

– Találkozhatunk később nálad?

– Rendben.

Judy megengedte, hogy Mr. Lilienthal a szálloda vezetősége részére fenntartott fülkéhez kísérje.

Violet, miután elköszönt Miss Ajumitól, és visszatért a munkájához, arra gondolt, örülhet, hogy Judy

a bizonytalan időkben segítségére van a szálloda irányításának nehéz feladatában. Mindennap látta Judyt, mégis újra meg újra feltűnt neki, hogy a vékony teremtes az utóbbi években nagyon megváltozott. Korábban üdének és természetesnek nevezték, ezen azt értve, hogy nem sokat tesz a külsejéért. Régebben egyszerű kontyba fésülte a haját, manapság hetente kétszer eljön monsieur Patrice, hogy frizurát készítsen neki. Judy korábban a férjét csodáló feleségként többnyire a háttérbe húzódott. Ez is alaposan megváltozott. Mostanra Henry, Sir Laurence fia az, aki alig mutatkozik a nyilvánosság előtt, Judy viszont ott segít Violetnek, ahol csak tud. Intézi a rendeléseket, a szállításokat és a számlázást, míg Violet a reprezentációs feladatokat látja el, konfliktusokat simít el és meghatározza a szálloda irányvonalát.

Korábban Violet félt, hogy a Savoyban előbb vagy utóbb utódlási háború tör ki, amelyben Henry, Sir Laurence egyetlen fia ragaszkodni fog a születésével megszerzett jogaihoz. Érvelhetett volna azzal, hogy ugyan Violet a nagypapa kedvence, azonban csak a törvénytelen unokája. Meglepő módon Henry és Judy nem nyitottak frontot Violet ellen, inkább mindketten alkalmazkodtak az új körülményekhez. Ezen a helyzeten mindenki nyert.

Violet még egy utolsó pillantást vetett hátra. Judy és Mr. Lilienthal már leültek, és éppen kinyitották az étlapokat.

– Garmisch csodás volt – jegyezte meg Lilienthal, és kivette a szemüvegét a tokjából. – Mindenki azt hoz fel a jelenlegi állapotok ellen, amit akar, azt azonban mindenképpen meg kell adni a németeknek, hogy szervezni tudnak. A téli olimpián minden úgy ment, mint a karikacsapás. A feleségemmel síelni voltunk Kufsteinban, és többször meglátogattuk a versenyhelyszínt... Én bárányt kérek – mondta a bécsi férfi az odasiető pincérnek. – És egy üveg burgundit, Grand Crut, ha van. Ugye csatlakozik hozzám, Mrs. Wilder?

– Egy kis pohárkára szívesen – válaszolta Judy, aztán a pincérhez fordult: – Nekem a szokásosat.

– El sem tudja képzelni azt az ujjongást – folytatta Lilienthal –, amikor a sportolók bevonultak az olimpiai stadionba, és egy emberként magasba lendítették a jobb karjukat. Csodás látvány volt, meg kell mondanom, nagyon felemelő.

– Nem értem magát, Mr. Lilienthal. – Judy hátradőlve ült, és a kezét a homlokához emelte, mintha védekeznie kellene a napsütés ellen. – Amikor Henryvel nemrégiben Berlinben voltunk, minden utcasarkon antiszemizmussal szembesültünk. *Zsidóknak tilos a belépés*, ezt olvastuk legtöbbször a táblákon.

– Garmischban én egyet sem láttam.

– Persze hogy nem, mert a németek eltávolították őket. Félték, hogy a többi ország bojkotálhatja a nyári olimpiájukat.

A pincér kinyitotta a Grand Cru palackját, és kóstolót töltött Lilienthalnak.

– Sem vak, sem naiv nem vagyok, kedves Mrs. Wilder. A helyzet természetesen súlyos Németországban. Én viszont elsősorban üzletember vagyok, és csak másodszorban zsidó. Egy üzletembernek fel kell ismernie az idők jeleit, de a sorok között is tudnia kell olvasni. Az olimpiai játékok rendezési jogát már 1931-ben a Német Birodalomnak ítélték, amikor Hitler úr még sorsátrakban tartott kampánybeszédeket. Akkor Hindenburg birodalmi kancellár volt az olimpia védnöke. A stadionban az atléták ráadásul nem Hitler-köszöntésre lendítették a karjukat, hanem az ahhoz nagyon hasonló olimpiai üdvözlésre, saluto romanóra. Láthatja, ha a dolgokat helyes perspektívába helyezzük, olyan képet kapunk, amely nem annyira harsány és eltúlzott, mint amilyennek a németellenes propaganda előszeretettel festi. – Lilienthal tünődően a poharába nézett, mintha nem igazán hinne abban, amit mondott. Végül koccintott Judyval. – Az Egyesült Királyság sajnos nem tért haza sok éremmel. Egy arannyal és egy ezüsstel, ha jól számoltam.

– A brit sport gyepen zajlik. A jégen és havon hancúrozást meghagyjuk a teutonoknak – felelte Judy mosolyogva.

Ivott egy kortyot, aztán letette a poharát. Te szegény ördög, gondolta, a jót próbálad látni a német törekvésben. Azt hiszed, ha asszimilálódsz, a kis Ausztriában sértetlenül túléled a világ változását. Judy a bécsi férfi barátságos, kissé nyúzott arcát nézegette. Te sajnálatra méltó, önámító izraelita, mikor érted meg, hogy számo-

tokra már nem nő fű, nektek már nem énekel madár,
a jövőtök rég elveszett?

– Miért voltak Berlinben? – Lilienthal megpróbálta
újra felvenni a korábbi derűs társalgás fonálát.

– Főként üzleti ügyek miatt.

– Berlinben más dolgokra is kell időt szakítani.
Nagyszerű város – tette hozzá Lilienthal, miközben
felszolgálták a bárányát.

– Találkoztunk barátokkal. – Judy végigsimított
a kosztümje prémszegélyén. – Nagyon kedves régi ba-
rátokkal.

– Ó, ez valóban csodásan fest!

Lilienthal a mellénye kivágásába gyűrte a szalvétá-
ját, és lenyelte az első falatot.

2.

Urának hű szolgálója

Ezerkilencszázharminchat, gondolta Violet a modern vonalak láttán Judy irodájában. A század egyharmadát már megélték. Judy kidobta a sötét bútorokat, amelyeket Henry kedvelt, és világos lambériát választott, nyírfát vagy hársat, és az íróasztala is abból készült. A tükör a konzolasztal fölött hatalmas volt, de a kerete áttetsző üvege miatt nem tűnt annak. A világos fa árnyalata visszaköszönt az ülőgarnitúra elefántcsontszínű bőrhuzatában.

Violet leült. Átvészelték egy háborút, láttak forradalmat, megélték, hogy a régi világ értékei eltűnnek, és új, szigorúbb törvények váltották fel őket. Nagy-Britannia azon kevés országok egyike, amely még mindig monarchia. V. György király néhány hónapja elhunyt, minden áldás az utódjára, VIII. Eduárdra szállt. Európa sok másik országában lemondásra kényszerültek uralkodók, cárok és királyok. Hogy mit hoz még az évszázad, az beláthatatlan.

– Csak háború ne legyen.

Judy meglepett pillantása rádöbbsentette Violetet, hogy hangosan kimondta a gondolatát.

– Ezt hogy érted?

– Ó, nem számít. – Violet végigsimított a puha bőrrön, és azon gondolkodott, hogyan tudná megváltoztatni Judy véleményét. – Mr. Sykes nélkül el sem tudom képzelni a Savoyt.

Judy vermutot töltött, és vitt egy pohárral Violetnek.

– A derék Sykes igazán megtette a kötelességét. Azt a néhány évet, ami még van neki, élvezze csak jól megérdemelt nyugdíjban.

– De ha elküldöd a Savoyból, megfosztod az élete értelmétől.

– Ezt kissé eltúlzod – mondta Judy mosolyogva. – Sykes egyszerűen túl idős főkomornyiknak. Az a munka határtalan körütekintést és erőt igényel. Mr. Sykesban egy ideje már egyik sincs meg.

Judynak igaza volt, csak Violet ezt nem akarta elismerni.

– Pedig nagyon igyekszik elrejteni a valódi korát.

– Hibák történtek, súlyos hibák, Vi. Sykesnak folyton van valami baja, és egyre gyakrabban tart pihenőt.

– Már... – Violet elgondolkodott. – Közel nyolcvan-éves lehet.

Judy mosollyal adta értésére, hogy itt van a kutya elásva.

– Ezért nem lehet és nem szabad Mr. Sykestől elvárni, hogy állva végigdolgozzon egy háromórás gála-

vacsorát, amíg az urak felkelnek az asztaltól, hogy visszavonuljanak egy szivarra és konyakra.

– A nagy vacsorák felügyeletére természetesen vannak fiatalabbak – ismerte el Violet.

– Mit szólnál ahhoz, ha megismernél valakit, akit melegen ajánlottak nekem? Az a férfi ideális lenne Mr. Sykes pótlására... Vagy mondjuk úgy, hogy tehermentesítésére.

– Te már hívtál jelentkezőket a helyére, noha még nem egyeztünk meg abban, hogy Mr. Sykesnek mennie kell?

A vermut nem ízlett Violetnek, és félretette.

– A beleegyezésed nélkül természetesen semmi sem történik – mondta Judy. – Másrészről azt a feladatot kaptam tőled, hogy mindig gondolkodjam előre.

Judy jót akar, gondolta Violet. Csak azért, mert őt bensőséges kapcsolat fűzi hozzá, az öreg főkomornyik nem töltheti be örökre ezt a posztot. A kedves, jóságos és szigorú Mr. Sykes szó szerint a karjában ringatta őt. A haja akkor még fekete volt, a járása fiatalos, és Violet bármikor fordulhatott hozzá, nehéz időkben is, amikor négyéves korában elveszítette az édesanyját, Sir Laurence lányát. Az életéből nem sokkal később az apja, a reménytelenül sikertelen komikus is eltűnt. Akkoriban Mr. Sykes volt Violet dadusa, egyszersmind a kedves bácsikája és a barátja. Valószínűleg abban is döntő szerepe volt, hogy ő a Savoyban maradhatott. A nagypjának kétségei voltak, jó-e az egy gyereknek, ha a szálloda labirintusában nő fel. Mr. Sykes kezeske-

dett azért, hogy a kislány semmiben sem fog hiányt szenvedni. Amikor ő nem ért rá, hogy foglalkozzon vele, anyáskodó szobalányok gondjaira bízta. Azt is Mr. Sykes intézte el, hogy Violet már ötévesen elkezdjen franciául és németül tanulni. Nehezebbre esett, hogy ezt a jó, hűséges férfit nyugdíjba küldje.

– Ki az az állásra jelentkező, akit meg kellene néznünk? – kérdezte.

Judy közelebb lépett hozzá.

– Timothy Cordle a neve, és lord Trenthamnél szolgál. Tudod, hogy Trenthamék birtoka hatalmas, a lord rendezvényei pedig különlegesek és igényesek. Ha valaki egy ilyen úrnál főkomornyikként helytáll, az sokat elárul róla.

– Jól van, valamikor majd megnézem magamnak.

– Akkor kapóra jön, hogy lord Trentham éppen a vendégünk. – Judy visszament az íróasztalához. – Úgy-hogy Cordle is itt lehet a házban.

Violet összevonta a szemöldökét, és hátradőlt a karosszékében.

– Azt akarod mondani, hogy döntsek a jelölted mellett, mielőtt egyáltalán beszélnék Mr. Sykesszal?

– Merő véletlen, hogy Trentham pillanatnyilag itt lakik – válaszolta Judy csitítón.

– Valóban? – Violet tréfás hangot ütött meg, de érezte Judyval, hogy a kérdése nem volt teljesen alaptalan. – Nem inkább az agyafúrt Judy Wilder sakkhúzása, aki elhiteti velem, hogy ebben a házban én hozom meg a fontos döntéseket?

– Attól tartok, Vi, egy másik döntésről is beszélünk kell. És az még fájdalmasabb lesz a számodra, mint az, hogy nyugdíjba küldd Mr. Sykest.

– Miről van szó?

– Végre be kell töltenünk az állást.

– Az... állást?

Valami a bensőjében arra kényszerítette Violetet, hogy ne értse azonnal, mire gondol Judy.

– Most már nincs más lehetőség. A házad lassanként szétesik. Folyton csak a legrosszabbat igyekszünk megakadályozni. Ez nem mehet így tovább. Beáznak a mennyezetek, a régi fűtéscsövek éjszaka úgy zörögnek, hogy a vendégek panaszkodnak. A Savoyban ez megengedhetetlen. A legrosszabb a villamos hálózat helyzete. A rendszerünk 1912-ben épült ki! A korszerű áramfejlesztő berendezések teljesítménye sokszorosa a mi ősrégi kasztninknak. Feltétlenül hozzá kell kezdenünk a felújítási munkákhoz, Vi, sorra lezárva az emeleteket. Szükségünk van jó vízvezeték-szerelőkre, képzett villany- és fűtésszerelőkre. Mindenekelőtt azonban találunk kell valakit, aki felügyeli az átalakítást, aztán jóváhagyatja a hatósággal. Végre pótolnunk kell Johnt, Vi. Bocsásd meg a nyíltságomat, de itt az ideje.

– Pótolni Johnt? – kérdezett vissza Violet csendesen.

Van, aki pótolhatatlan, gondolta. Természetesen felvehetnek házi szerelőt. A gazdasági válság óta jól képzett férfiak százezrei keresnek munkát, de egy barátot, szeretőt, az ember életében a legfontosabb férfit nem

lehet pótolni. John halála óta már két év eltelt, Violetnek mégsem lett könnyebb erre gondolnia.

– Igazad van – válaszolta mégis. – Ezzel kapcsolatban is teszel nekem javaslatot?

– Igen. Még ma körülnézek – mondta Judy.

Violet felállt. Mielőtt visszaindult volna a szálloda nyilvános területére, szokása szerint belepillantott a tükörbe, és összeresztett attól, amit látott. Ez a nő tehet John haláláról. A világ egyetlen bírósága sem indítana eljárást ellene. A saját maga bírója. Egyedül ő tudja, mit tett.

– Mielőtt elmész... – A tükörben Judy arca jelent meg. – Ha már Mr. Cordle itt van a szállodában, ne hívjuk fel gyorsan ide? – Judy nyugodtan és barátságosan nézett át Violet válla fölött. – Tetszeni fog neked. Azt hiszem, még Mr. Sykesnek is tetszene.

Minden elmúlik, gondolta Violet, és elfordult a tükörtől. Magam mögött kell hagynom Johnt, csak sejtmem sincs, hogyan.

Judy felemelte a telefont, és lord Trentham lakosztályát kapcsoltatta magának.

* * *

Timothy Cordle a gazdájára igazította a nadrágtartót. Lord Trentham a jobb kezében egy, a Koreai-félszigetről szóló útirajzot tartott, amelyet érdeklődéssel olvasott, a balban pedig egy csésze jázmin tea volt.

– Túl szoros, Timmy – dünnyögte, de a szemét nem vette le a könyvről.

– Elnézést, mylord.

Cordle lazított egy kicsit a nadrágtartó pántjain, aztán elment az ura könnyű, szürke mellényéért, amely egy olyan hűvös áprilisi napon, mint a mai, nem volt megfelelő viselet, de lord Trentham ragaszkodott hozzá. A komornyiknak ügyes mozdulatokkal sikerült anélkül a mellénybe bújtatnia a gazdáját, hogy neki abba kellett volna hagynia az olvasást vagy letennie a csészét. Cordle, miközben begombolta a mellényt, egy kicsit behajlította a térdét. Illetlenségnek találta, hogy szemmagasságban legyen a lorddal.

– Mikor áll munkába a Savoyban, Timmy?

Trentham, miután ivott egy kortyot, megnyalta az ajkát, jelzésként a komornyiknak arra, hogy vegye el tőle a csészét és adjon neki szalvétát, amellyel aztán megtörölte a száját.

– Meghirdették már hivatalosan az állást, uram? – kérdezte a komornyik, és elvette a használt szalvétát.

– Hivatalosan? Az engem nem érdekel.

A lord ellépett a komornyiktól, bár az éppen letérdelt, hogy a kamáslit a cipőre húzza. Lord Trentham a dohányzóasztalhoz ment, és kinyitotta a szivardobozt.

– Én mondtam Judy Wildernek, hogy magát megkaphatnék. Nagyon örült neki. Örülhet is, mert magánál jobbat nem találhatna a Savoy.

– Hálásan köszönöm, uram. – Cordle dilemmába került. Fel kellett volna ugrania, hogy levágja a lord

szivarjának a végét, és tüzet adjon neki, de a jobb kamásli még a kezében volt, és azt is fel kellett helyeznie. – Bocsássa meg, hogy újra szóba hozom, de nem gondolja, uram, hogy az ázsiai utazása során nagyobb hasznára lehetnék?

– Természetesen, Jimmy, és nagyon hiányzik is majd nekem. – A lord visszacsukta a szivardobozt, és inkább egy ezüsttárcát nyitott ki, amelyből cigarettát vett elő. – Magát azonban túl értékesnek tartom ahhoz, hogy komornyikként élje le az életét.

– Ön mellett rendkívül szívesen töltöm be ezt a pozíciót – bátorzkodott Cordle közbe vetni.

– Tudom, hogy a maga hűsége és lojalitása felülmúlhatatlan. – A lord végignézett a dohányzóasztalon. Gyufát sehol sem látott. – Én azonban azt szeretném, hogy vigye valamire az életben, Timmy. A Savoy főkomornyiki állása pontosan megfelelő magának.

Cordle ruganyosan és villámgyorsan felállt, elővarázsolt egy doboz gyufát, és tüzet adott az urának.

– Mikorra várja Mrs. Wilder válaszát?

– Nem várok választ – felelte Lord Trentham a homlokát kissé összeráncolva. – Azonnali intézkedésre számítok.

– Elnézést kérek, uram.

Cordle, mivel el akart menekülni a lord homlokráncolása és esetleg még bosszúsabb megnyilvánulása elől, sietve letérdelt, hogy felhelyezze a kamáslit oda, ahol lennie kell. Ehhez a lordnak egy pillanatig fel kel-

lett emelnie a lábát, és Cordle megfogta a cipője talpát, hogy támogassa.

Csörögni kezdett a telefon. A lord és a komornyik pillanatnyi labilis helyzetében nem lehetett felvenni a kagylót. A telefon újra csörgött, aztán harmadszor is. A kamásli a helyére került, Cordle elengedte a lord lábát, és a készülékhez sietett.

– Lord Trentham lakosztálya... Máris megnézem, itt van-e őlordsága. – Cordle befogta a kagylót. – Mrs. Wilder, uram – mondta halkán és tagoltan.

Trentham komótosan elindult.

– Eljött a pillanat. Most kell döntenie, fiam. – A gróf megállt a komornyik előtt, és a fejét félrehajtva nézett rá. – Maga úgy szolgált engem, hogy jobban nem is lehetne. Szép éveink voltak együtt, igaz?

– Életem legszebb éve, mylord. Engedelmeivel még egyszer azt javasolnom önnek, vegye fontolóra, hogy az úti kísérője legyenek.

A lord a mutatóujja felemelésével értésére adta, hogy a döntés már megszületett.

– Be fogom járni Japánt, Kínát, sőt talán a mongol sztyeppét is. Lehet, hogy évekig úton leszek. Nem, nem. Hogy is szól a mondás? Addig üsd a vasat, amíg meleg.

– Így szól, mylord.

– Hát akkor, Timmy, üsd a vasat.

– Ahogy óhajtja, mylord.

Cordle megengedte magának, hogy elmosolyodjon, és közben meghajtotta magát. Trentham átvette a telefonkagylót.

– Üdvözlöm, kedves Mrs. Wilder! – mondta kissé hangosabban, mint kellett volna.

Nem tudta megszokni, hogy a hangját elektromágneses hullámok eljuttatják más helyiségekbe. Telefonon továbbra is kiabálással akarta leküzdeni a távolságot önmaga és a beszélgetőtársa között. Egy pillanatig Mrs. Wildert hallgatta, aztán szokatlanul nyájasan Cordle-ra kacsintott.

– A komornyikom? Igen, valóban beszéltünk erről.